Obstipatie door gebruik pijnmedicatie

ijsselland ziekenhuis

Hier gaat het om u.

www.ysl.nl

Patiënteninformatie

U heeft zwak of sterk werkende morfine of morfineachtige pijnstillers voorgeschreven gekregen. Deze pijnstillers worden ***opioïden*** *genoemd. De meest bekende zijn:*

morfine	MS Contin®, Morfine retard®, Kapanol®, Oramorph®
oxycodone	Oxycontin®, Oxynorm®
fentanyl	Durogesic®, Actiq®, Effentora®, Instanyl®, Abstral®
hydromorfon	Palladon SR®, Palladon IR®
tramadol	Tramal®,Tramagetic®, Zaldiar®
methadon	Symoron®, Pinadone®
buprenorfine	BuTrans®, Temgesic®, Transtec®

Een bekende bijwerking van opioïden is verstopping van de darmen ofwel obstipatie. Dit kan tot klachten en problemen leiden.
In deze folder informeren wij u over de verschijnselen van obstipatie en over de maatregelen die u kunt nemen om obstipatie te voorkómen.

Wat is obstipatie?

Als u minder vaak ontlasting heeft dan u gewend bent, spreken we van obstipatie. Een veel voorkomend misverstand is dat de productie van ontlasting minder wordt door minder te eten. Dit is niet het geval. De productie van darmsappen en de afbraak van cellen gaan gewoon door, dus de productie van ontlasting ook.

Wat zijn de oorzaken?

- Het gebruik van opioïden leidt vaak tot verminderde darmbeweging (peristaltiek) en kan zo obstipatie veroorzaken. Hierbij treedt geen gewenning op. Dat wil zeggen dat de obstipatie niet na een aantal dagen weer minder wordt, zoals bij bijwerkingen als misselijkheid of sufheid.
- Andere medicatie, bijv. sommige middelen tegen misselijkheid (ondansetron (Zofran®), granisetron (Kytril®)) of plasmedicatie (diuretica), kan ook verantwoordelijk zijn voor obstipatie.
- Ook minder lichaamsbeweging en minder drinken kunnen bijdragen aan het ontwikkelen van obstipatie.

Kunt u het voorkomen?

Ernstige obstipatie bij het gebruik van opioïden is vaak moeilijk te behandelen. In dit geval geldt dus zeker: ‘voorkómen is beter dan genezen’.
Gangbare maatregelen, zoals de inname van extra vezels (bijvoorbeeld pruimen) en/of extra vocht, zijn voor de meeste mensen niet voldoende om obstipatie en daarmee samenhangende problemen te voorkomen. Daarom schrijft uw behandelend arts ‘preventieve’ laxerende medicijnen voor waarmee dit wel te voorkómen is.

Wat is een preventieve behandeling?

U krijgt preventief laxerende medicijnen voorgeschreven in verband met het gebruik van opioïden. Dit wil zeggen dat u deze middelen krijgt om te *voorkómen* dat u obstipatie krijgt. Hierbij is het doel: dagelijks ontlasting hebben of minimaal 1x per 48 uur, ook als u normaal minder vaak ontlasting hebt. Hieronder staat beschreven wanneer en hoe u de laxerende medicijnen moet gebruiken.

Behandeling bij risico op obstipatie

- Het laxerende medicijn dat u is voorgeschreven, zorgt er voor dat de ontlasting zacht blijft.
- Het is noodzakelijk dat u het gaat innemen zodra u de opioïden begint te gebruiken en niet pas wanneer u klachten krijgt.
- De arts zal een middel voorschrijven dat het beste bij u past.
- U gebruikt dit in de dosering volgens het schema op pagina 3.
- Wanneer u merkt dat de ontlasting te zacht wordt, kunt u de dosis halveren.
- Wanneer de ontlasting te hard wordt, kunt u de dosering verdubbelen: u neemt dan een dubbele hoeveelheid per keer in, dus niet vaker per dag. Als dit niet helpt, kunt u uw behandelend arts of uw huisarts vragen om een medicijn dat de darmbeweging bevordert. Wacht hier niet te lang mee. Zo kunt u problemen voorkómen.

Doseerschema laxerende medicijnen

Zachtmakers	Dosering	Opmerkingen
Movicolon	2x daags 1 zakje	• Bij het ontbijt en de avondmaaltijd met een ruim glas water innemen. • Extra drinken is verder niet nodig.
Magnesium-oxide	3x daags 500 mg	• Tabletten 1 à 2 uur na het ontbijt en lunch, na andere medicatie, innemen. • Laatste dosering voor het naar bed gaan innemen. • Tabletten zijn oplosbaar in water, hoeven niet te worden gekauwd.
Lactulose (stroop of granulaat)	2x daags 15 ml of 2x daags 1 zakje	• Bij ontbijt en avondmaaltijd innemen. • Stroop evt. met water of vruchtensap. • Granulaat met water. • Bijwerking: kan de eerste dagen extra winderigheid geven.

Waar kunt u op letten?

Een aantal verschijnselen kan u erop wijzen dat uw ontlastingspatroon aan het vertragen is. Deze verschijnselen zijn:

- een opgeblazen gevoel of een opgezette buik;
- overmatig veel winden laten;
- druk ter hoogte van de endeldarm (net boven de anus);
- pijnlijke stoelgang;
- gevoel van aandrang zonder dat er ontlasting komt;
- verlies van vloeibare ontlasting;
- minder vaak of een kleinere hoeveelheid ontlasting dan voorheen.

Wanneer u één of meer van deze verschijnselen heeft en het ophogen van de laxerende medicatie helpt niet, neemt u dan contact op met uw behandelend arts.

Heeft u nog vragen?

Wanneer u na het lezen van deze informatie nog vragen hebt, kunt u zich wenden tot uw behandelend arts.